

Disertační práce Petry Tejnorové s názvem Crossover má podtitul „ Mezi vrstvami vlastní inscenační praxe, na hranici forem, žánrů a nejenom těch “ V úvodu práce se autorka vyznává ze své snahy dělat divadlo ,kde “metaforické řešení bude naprostou samozřejmostí“ a kde „stylizovaný pohyb a fyzické, pohybové řešení situací je jí samou vnímáno jako naprosto přirozené a patřící do umělého světa divadla.“

A ještě citát, který pokládám za podstatný. „Nikdy mi nešlo o to, najít „ to své“, ve kterém já, jako tvůrce, naleznou jednu cestu, jeden způsob tvorby, který slaví největší úspěch. Di vadlo je pro mě platforma pro zpochybňování. Divadlo se musí neustále měnit.“

Tento citát dokládá členěním inscenací jednak podle metody jejich vzniku a také podle prostředků které v nich používá .První okruh “klasika trochu jinak“ jsou inscenace, kde je na začátku zkoušek základem textová předloha různého původu a spadají sem inscenace jako například IAS ON ME DE A ,Titus Andronikus-Let mouchy nebo Modrovous/suovordoM. Pro tyto inscenace je důležitý inscenační styl a snaha rozvádět nalezené divadelní postupy. Pak je tu okruh inscenací jako Paměť krajiny-Krajina paměti nebo Osobní anamnéza , kde nejde o autorskou přípravu scénáře ,alo o autorský přístup ve všech složkách. Tyto inscenace otevírají prostor ve vztahu herec-divák. Třetí okruh zájmu má blízko k sociologickému výzkumu, je divadlem dokumentu a spadá do něj například projekt Jižák, město snů. Autorčina zájmu „nebyla ušetřena“ ani nová media a filmová technologie v projektech LIFEshow a Nevina.

Z uvedeného se dá soudit, že v inscenační tvorbě Petry Tejnorové se nejedná jen o střídání žánrů a prostředků, což bývá celkem běžné, ale o upořádání nebo možná vědomé oddalování volby dominantního způsobu divadelní výpovědi ,či jak to autorka nazývá snahy o „jeden způsob tvorby, který slaví největší úspěch.“ Z práce je jasné, že autorka při rozhodování o další inscenaci nebo projektu klade minimálně stejný důraz na střídání způsobů tvorby a střídání metod práce jako na její téma. Nejsem si jistý, jestli se nedopouštím špatné interpretace toho o čem Petra píše, ale v každém případě se tu pro mě odkrývá zajímavé téma vztahu prostředků a autenticity umělecké výpovědi a osobnosti tvůrce.

Přiznám se, že mám rád, když je osobnost tvůrce v díle čitelná a poznatelná, protože to přináší pocit jistoty asi jako podpis na dopise, ale v rámci neustále se rozšiřujícího spektra divadelních možností je možné, že mnohost, diverzita a proměnlivost prostředků a stylů jsou dnes tématy samy o sobě a že jsou přitažlivější a vzrušivější než snaha o osobní a osobnostní výpověď s menším důrazem na prostředky.

Petra Tejnorová píše: „Být v prostoru mezi, chápat propustnost forem a žánrů a nejenom jich, divadla a performance je pro mě zásadní, neb to definuje živou a proměnlivou povahu divadla, které odmítá danosti a jistoty.“

Jinými ,ale stejnými slovy, propustnost hranic a žánrů a propustnost divadla a performance definuje v pojetí Petry Tejnorové divadlo. Je to nikoliv podmínka ,ale podstata tvorby a tvůrce

volí z nepřeberného množství možností a kombinací tohoto průchozího světa. Kladu si otázku, bytí v meziprostoru a propustnost žánrů jsou dostatečná záruka autorského postoje a jak dalece a jestli vůbec má být a může být takový postoj definován.

Obecněji se nejspíš jedná o tendenci o „demokratizaci“ divadla, což se dá v práci Petry Tejnorové rovněž vypořádat především v popisech metod kolektivního charakteru příprav inscenací. Všichni jsou si v prvních fázích zkoušek rovni, každý má právo na svůj osobní autorský vklad a funkce režiséra vyplouvá na povrch teprve postupem času.

Metodám práce na inscenacích věnuje ostatně autorka značnou část práce. Zmiňuje a popisuje inspirační zdroje několika jí blízkých divadelních formací „devised theatre“ a porovnává jejich metody s autorskými přístupy jak je známe v českých podmínkách. Konstatuje, že devised theatre je založen na osobním přístupu konkrétního jednotlivce a konkrétní skupiny a jde proti hierarchickému systému, který odráží spíš instituci než proces. Tvořit metodou devising znamená vytvářet projekt, jenž dosud neexistuje a je to tvorba bez předem určeného postupu, kdy se vše nalezne až během procesu zkoušení. Hranice rolí a funkcí jsou překonány. Samozřejmě to neplatí jako dogma, metody jednotlivých skupiny jsou svébytné a v některých skupinách jsou role režiséra a dramaturga zachovány.

V každém případě je v pracovních postupech těchto divadelních uskupení čitelná snaha po maximálním osobním zapojení jednotlivce a navýšení jeho autorského podílu na výsledku a současně tendence výrazně oslabit hierarchický charakter divadelního organismu. Doby, kdy se většina divadelníků klonila k názoru, že divadlo funguje nejlépe jako osvětlená monarchie jsou pryč, ale otázka, jak je to s otázkou umělecké odpovědnosti je stále nastolena. Touha po změně hierarchického systému je logická, ale jak se to promítá do odpovědnosti za vytvořené dílo? Je možné ručit za umělecké dílo kolektivně? Nebo je odpovědnost za sebe výpověď v dnešním polo anonymní polo virtuálním světě nedůležitá? Je to jen móda vystupovat jako umělec poloanonymně nebo anonymně, nebo je to tendence a důležitý signál upozorňující na to, že umění je třeba začít chápat jinak než dosud? A jakou roli hraje v těchto úvahách estetické vnímání uměleckého díla? Další zajímavé téma, které Petřina práce otevírá..

Vraťme se však k disertační práci. Z výše uvedeného je patrné, že hlavní předností práce je, že předkládá čitelně zformulované téma, které je současně popisem uměleckého směřování autorky. Nejde o standardně splněný úkol, ale text, který je psán i z potřeby vnitřní rekapitulace a teoretického pojmenování vlastního uměleckého vývoje. Fakt, že se práce opírá o prokazatelné umělecké výsledky přispívá k její přesvědčivosti. Práce je dobře strukturovaná. Pojmenované téma práce je rozpracováno ve třech kapitolách dělených do dalších podkapitol. Osm příloh obsahuje fotodokumentaci a dokumentaci k jednotlivým projektům a úryvky ze scénářů. Seznam literatury je obsáhlý a odpovídající tématu práce.

Celková kvalita disertační práce je velmi dobrá a doporučuji ji k obhajobě.

Miroslav Krobot

